

JEGYZŐKÖNYV

a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyes Bizottság I. üléséről

1995. április 4-én Ljubljanában megtartotta ülését a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyes Bizottság. A magyar küldöttséget Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára, a szlovén küldöttséget Peter Vencelj külügyi államtitkár vezette.

ELSŐ RÉSZ

A Felek véleményt cseréltek a nemzetközi kisebbségvédelem időszerű kérdéseiről

Megállapították, hogy a Magyarország és Szlovénia között 1992-ben aláírt Kisebbségvédelmi Egyezményben foglalt elvek és rendelkezések napjainkban is példamutató módon rögzítik az érintett kisebbségek valamint a hozzájuk tartozó személyek jogainak védelmét.

Üdvözlötték az Európa Tanács Kisebbségvédelmi Keretegyezményének létrejöttét. Megítélésük szerint ésszerű volna mielőbb elkészíteni, és az Emberi jogok európai egyezményéhez csatolni a kultúráról szóló kiegészítő jegyzőkönyvet. Véleményük szerint fontosak az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének a nemzeti kisebbségek védelméről szóló, 1255. számú (1995) ajánlásainak elvei, valamint az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1201. számú (1993) ajánlásaiba foglalt elvek érvényesülése.¹

¹ A bekezdés a hivatalos szlovén változat fordítása, a bekezdés a jegyzőkönyv hivatalos magyar változatából hiányzik.

MÁSODIK RÉSZ

A Vegyes Bizottság értékelte a Kisebbségvédelmi Egyezményben elfogadott ajánlások teljesítését:

I. Általános kérdések

1. A Felek folyamatosan biztosítják a területükön élő szlovén illetve magyar kisebbségek számára a teljes nemzeti identitás megőrzésének és szabad kinyilvánításának a lehetőségét. Ennek intézményes garanciái mindkét fél részéről kielégítőek.
2. A Felek törekedtek arra, hogy biztosítsák a nemzeti kisebbségek szabad nyelvhasználatát. A törvényhozási szinten példamutató módon biztosított jog azonban a helyi adminisztrációban olykor nem érvényesül, s bizonyos szélsőségekből tiltakozást vált ki.
3. A vallásgyakorlás terén nem sikerült maradéktalanul eleget tenni az országainkban élő nemzeti kisebbségek anyanyelvű hitéleti igényei kielégítésének, sőt esetenként azt akadályozták is.
4. A kisebbségi érdekek hatékonyabb megjelenítésére Magyarországon 5 szlovén kisebbségi, ezen belül 3 települési, 2 közvetlen önkormányzat alakult, amelyek létrehozták a Szlovén Országos Kisebbségi Önkormányzatot.² Szlovéniában ismételtlen megválasztották a magyar közösség parlamenti képviselőjét, valamint 3 községi (járási) önkormányzat képviselőiből a Muravidéki Magyar Nemzeti Tanácsot.
5. A magyar Fél folyamatosan támogatta a Magyar Köztársaságban élő szlovén kisebbség társadalmi szervezetét, a Magyarországi Szlovének Szövetségét. A szlovén Fél folyamatosan támogatta a muravidéki magyar kisebbség önkormányzati és kulturális szervezeteinek működését.
6. Az Egyezmény 10. cikkében megfogalmazottak tekintetében – a gazdasági együttműködést elősegítő új határátkelőhelyek megnyitásának és a meglevők kibővítésének területén elsősorban anyagi okokból, még nem sikerült az igényeknek megfelelő mértékben előrelépni.

² A jegyzőkönyv Szlovén Országos Kisebbségi Önkormányzatot említi. A magyarországi szlovének csúcsszervezetének neve 1995-től 1999 februárjáig Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat volt. 1999 februárjában a csúcsszervezet neve Országos Szlovén Önkormányzat lett.

7. Az Egyezmény 7. cikkében foglaltak alapján a Lendvai Vállalkozásfejlesztő Központ és a Kézfogás Alapítvány (Új Kézfogás Alapítvány) a határon átnyúló gazdasági együttműködés megvalósításának jegyében vegyes vállalat létrehozása előtt áll.
8. A kisebbségért felelős állami intézmények munkatársainak tapasztalatcseréje folyamatos. Találkozóra került sor a Miniszterelnöki Hivatal, a Határon Túli Magyarok Hivatala, valamint a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal vezetői és a Szlovén Kormány Nemzetiségi Hivatalának képviselői között 1994 novemberében.

II. Az oktatás területén

1. Előkészítés alatt áll a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériuma és Szlovénia Oktatási és Sport Minisztériuma közötti kulturális megállapodás megújítása.
2. Folytatódik a tankönyvtámogatás, továbbá a debreceni Ady Akadémián és a Szegei Nyári Egyetemen a szlovéniai magyar pedagógusok továbbképzése. A Kodolányi Intézet szakemberei több tantárgyból magyar nyelvű tankönyveket írnak a szlovéniai kétnyelvű iskolák számára.
3. A magyarországi felsőoktatási intézmények folyamatosan fogadják a szlovéniai magyar ösztöndíjasokat: évente kb. 5-6 főt. Jelenleg összesen 26-an végzik tanulmányaikat. A szlovéniai felsőoktatási intézményekben 5 magyarországi hallgató tanul.
4. Folytatódik a magyarországi szlovén szakos főiskolai hallgatók Mariborban, a szlovéniai magyar szakos egyetemi hallgatók Szombathelyen történő fél-éves, az oktatási programba beépített részképzése.
5. Testvériskolai kapcsolatok működnek a muravidéki és a Vas és Zala megyei iskolák között, általános és középiskolai szinten.
6. A magyarországi, szlovén nyelvű oktatásnak otthont adó iskolák finanszírozási rendszerében – elsősorban a tanulók kis létszáma miatt – még nem sikerült megtalálni azt a módot, amely a folyamatos működést zavartalanul biztosítani tudja.

7. Nem történt előrelépés a diplomák kölcsönös elismerésének egyszerűsítése terén.

III. A kultúra területén

1. A Felek meglelégedéssel nyugtázták, hogy az Egyezmény 3. cikkében megfogalmazott elvek és ajánlások területén határozott előrelépés történt
2. A politikai érdekképviseleti és a közművelődési, illetve tömegkommunikációs munka szétválasztására 1993-ban létrejött az önálló Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet és a Magyar Nemzetiségi Tájékoztató Intézet Lendván.
3. A magyar nemzeti kisebbség rádióműsora önálló hullámsávon 'Muravidéki Magyar Rádió' néven működik.
4. 1992-ben Lendván létrejött a Szlovén Televízió önálló magyar szerkesztősége. Létrejött a Magyar Televízió szlovén adásokat sugárzó szombathelyi stúdiója. Intézményközi megállapodás alapján mindkét ország televíziója segíti ezen szerkesztőségek munkáját.
5. A nemzeti kisebbségek általában elégedettek az anyanyelvükön sugárzott rádió- és televízió műsorokkal. A muravidéki magyarok azonban a televíziós műsor sugárzási idejét, a rábavidéki szlovének pedig a rádióműsor frekvenciasávját kifogásolják.
6. Az anyaországi televíziós műsorok vételi lehetőségeinek terén mindkét Fél lát javítanivalót.
7. Megállapodás született a lendvai kultúrotthon felépítéséről: a kiviteli tervek elfogadás előtt állnak, a finanszírozásra a szlovén kormány 2/3 részben garanciát vállal, a magyar Fél pedig a maradék 1/3 rész előteremtésében segítséget nyújt.
8. A korábban elindított közös nemzetiségi kutatások tovább folynak. A magyarországi szlovén nemzeti kisebbség jó kapcsolatot épített ki a ljubljanei Nemzetiségkutató Intézettel.

9. A szlovéniai magyar amatőr kulturális csoportokat Vas és Zala megye önkormányzata intenzív támogatásban részesíti.
10. Új Oktatási és Művelődési Együttműködési Megállapodás jött létre Vas és Zala megye és a Muravidék között.

HARMADIK RÉSZ

A kisebbségi jogok biztosítása területén folytatandó további államközi együttműködés fejlesztése céljából, valamint a nemzeti kisebbségek harmonikus fejlődését akadályozó problémák kiküszöbölése érdekében a Vegyes Bizottság célszerűnek tartja az alábbi ajánlások megtételét a két kormánynak:

I. Általános kérdések

1. A Felek továbbra is következetesen valósítsák meg a Szlovéniában élő magyar kisebbség és a Magyar Köztársaságban élő szlovén kisebbség nemzeti identitásához való jogának biztosítására irányuló intézkedéseket, mindkét ország hatályos törvényeinek és a kisebbségek reális igényeinek megfelelően.
2. A szlovén Fél a helyi önkormányzatokról szóló törvénynek megfelelően tegye lehetővé, hogy a vegyes lakosságú területen élők – amennyiben ezt igénylik – alakítsák át helyi önkormányzati egységeiket.
3. A Felek dolgozzanak ki konkrét feladatokat tartalmazó komplex gazdaságfejlesztő magyar-szlovén regionális együttműködési tervet a határmenti szomszédos megyék bevonásával.
4. A Felek tegyenek közös kezdeményezéseket kétoldalú kisebbségi konferenciák szervezésére valamint a nemzetközi fórumokon történő együttes fellépés előmozdítására, különös tekintettel az Európa Tanács illetve a PHARE által kezdeményezett projektek kidolgozására és az azokban való aktív részvételre.
5. A Vegyes Bizottság felhívja a magyar kormány figyelmét, hogy újólag, határozottan és tisztelettel kérje a Szombathelyi Püspökséget, tegyen meg minden szükséges lépés a rábavidéki szlovén kisebbség anyanyelvű hitéletének biztosításához.

6. A magyar Fél indítsa el a szlovén kisebbségi önkormányzatok és a települési önkormányzatok együttműködését elősegítő programot, valamint biztosítson megfelelő székházat a Szlovén Országos Kisebbségi Önkormányzat részére.
7. A magyar Fél a Szlovén Országos Kisebbségi Önkormányzat működtetése mellett lehetőségeihez mérten továbbra is támogassa a Magyarországi Szlovének Szövetségét.
8. A Felek tegyék meg a megfelelő intézkedéseket arra vonatkozóan, hogy a két ország közötti határátkelés egyszerűbb legyen.

A Felek vizsgálják meg újabb, egyszerűsített átkelőhelyek létesítésének lehetőségét Prosenjakovci – Magyarszombatfa, illetve Kétvölgy – Cepinci és Nemesnép – Kobilje között, és ezzel párhuzamosan a ma egyszerűsített rendszerben működő Felsőszölnök – Martinje és Pince – Tomyiszentmiklós közötti határátkelőhelyek nyitvatartási ideje meghosszabbításának lehetőségét.

A magyar Fél törekedjen arra, hogy – a muravidéki magyar földműves családok helyben maradása érdekében – kedvezményes kishatárforgalmi rendelkezésekkel elősegítse a nem-kereskedelmi célú termékek zavartalan forgalmát.

9. Mindkét Fél végezze el a szükséges vizsgálatokat arra nézve, milyen előnyökkel járna és mi a megvalósíthatósági lehetősége a Rédic–Lendva vasútvonal újjáépítésének.
10. Mindkét Fél tekintse kötelességének, hogy mielőtt a déli autópálya – és általában a nagyobb közlekedési útvonalak – nyomvonalának kijelölésére vállalkozik, hallgassa meg és vegye figyelembe a helybeliek, a rábavidéki szlovének illetve a muravidéki magyarok véleményét és érdekeit.
11. A Felek tegyenek további lépéseket a kisebbségek szabad nyelvhasználatának kiterjesztésére, beleértve a kisebbségek tagjai számára az eredeti vezető-és utónevek szabad használatát.
12. A továbbiakban is folytatódják a kisebbségi Vegyes Bizottság félévenkénti konzultációja, amelyre legközelebb 1995 októberében vagy novemberében Magyarországon kerüljön sor.

II. Az oktatás területén

1. A magyar Fél biztosítsa a szlovén nyelvű oktatásnak otthont adó rábavidéki iskolák működéséhez szükséges anyagi feltételeket, és fogantatosítson intézkedéseket az anyanyelvoktatás színvonalának emelésére.
2. A szlovén Fél segítse elő a kétnyelvű iskolákban a magyar nyelv hatékonyabb oktatását a magyar anyanyelvű tanulók számára. Ennek érdekében a magyar Fél küldjön megfelelő szakembert Szlovéniába, aki részt vesz a magyar nyelv tanításához szükséges tankönyvek elkészítésében, és az anyanyelvtanítás színvonalának emelését célzó gyakorlati programok megvalósításában.
3. A Vegyes Bizottság javasolja a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériumának és Szlovénia Oktatási és Sport Minisztériumának, hogy egyeztessék a két országban szerzett diplomák honosításának egyszerűsítését, illetve elismerését. Egyben vizsgálják meg az erre vonatkozó Európa Tanács-i egyezményekhez való csatlakozás lehetőségét.

III. A kultúra területén

1. A Felek folytassák a nemzetiség nyelvén megjelenő sajtó támogatását.
2. Az elektronikus tájékoztatási eszközök jobb vétele érdekében a magyar Fél vizsgálja meg a Szlovén Televízió vételére alkalmas átjátszó építésének lehetőségét, a szlovén Fél pedig a Magyar Televízió 2. műsorának vételére alkalmas erősítőállomás létesítését.
3. Mindkét Fél vizsgálja meg, hogyan tudná a helyi, anyanyelvű televíziós műsorok optimális idejét felmérésekkel meghatározni, és a reális igényeknek eleget tenni.
4. A magyar Fél vizsgálja meg egy önálló, szlovén nyelvű rádió létesítésének lehetőségét Szentgotthárdon.

A Felek megegyeztek abban, hogy következő ülésüket Budapesten tartják.

A Jegyzőkönyvet aláírták:

Peter Vencelj, a Vegyes Bizottság szlovén társelnöke
Tabajdi Csaba, a Vegyes Bizottság magyar társelnöke
Ljubljana, 1995. április 4.